

Jeesus, levon antaja

*”Jumalan kansalla on siis sapatinvietto jäljellä.”
(Hepr. 4:9, kreikankielisen alkutekstin mukaan)*

Avaintekstit:

1. Moos. 15:13–21;
Hepr. 3:12–19;
Hepr. 4:4–8;
Hepr. 4:1, 3, 5, 10;
5. Moos. 5:12–15;
Hepr. 4:8–11.

Heprealaiskirjeen ensimmäinen ja toinen luku keskittyvät Jeesukseen valtaistuimelle nostettuna hallitsijana ja Jumalan kansan vapauttajana. Luvut kolme ja neljä esittelevät Jeesuksen henkilönä, joka tarjoaa meille levon. Tämä etenemisjärjestys on järkevä, kun muistamme, että Daavidin sukulinjan kanssa tehty liitto lupasi, että Jumala antaisi luvatus kuninkaan ja kansalleen levon heidän vihollisistaan (2. Sam. 7:10, 11). Tämä lepo on tarjolla meille nyt, kun Jeesus istuu Jumalan oikealla puolella.

Heprealaiskirje kuvailee tätä lepoa sekä Jumalalle kuuluvana lepona että sapatinvieton lepona (Hepr. 4:1–11). Jumala tarjosi lepoaan Aadamille ja Eevalle. Ensimmäinen sapatinvietto oli täydellisyyden kokemus yhdessä Jumalan kanssa, joka teki täydellisyyden mahdolliseksi. Jumala myös lupaa meille sapatinvieton, koska todellinen sapatinvietto ilmestää sitä lupaukseen, että Jumala palauttaa tuon täydellisyyden ennalleen.

Kun me vietämme sapatinviettoja, me muistamme, että Jumalalla oli täydellinen suunnitelma meitä varten, kun hän loi maailman ja kun hän lunasti sen ristillä. Sen lisäksi, että todellinen sapatinvietto ensisijaisesti muistuttaa meitä luomisesta, se tarjoaa myös tässä epätäydellisessä maailmassa esimakua siitä tulevaisuudesta, jonka Jumala on luvannut.

Tämä tutkistelu on sapatiksi 29.1.2022

MAA LEVON PAIKKANA

Lue 1. Moos. 15:13-21. Mitä Jumala lupasi Abrahamille?

Kun Jumala vapautti Israelin Egyptin orjuudesta, hänen tarkoituksenaan oli tuoda Israel Kanaaninmaahan, jossa kansa saisi palvella ja totella Jumalaa vapaasti (2. Moos. 7:26; Ps. 105:43-45) ja myös nauttia sapatin levosta, jonka farao oli heiltä kieltänyt (2. Moos. 5:5). Kanaaninmaa oli perintöosa, jonka Jumala oli luvannut heidän esi-isälleen Abrahamille, koska tämä oli totellut Jumalan ääntä ja jättänyt maansa mennäksensä luvattuun maahan (1. Moos. 11:31-12:4).

Jumalan tarkoitus hänen antaessaan maan Israelille ei ollut vain se, että he saisivat pitää sitä hallussaan. Jumala johdatti heitä luokseen (2. Moos. 19:4). Jumala halusi heidän asuvan maassa, jossa he voisivat nauttia läheisestä suhteesta häneen ilman estäviä tekijöitä ja jossa he voisivat olla todistuksena maailmalle siitä, kuka todellinen Jumala oli ja mitä hän tarjosi kansalleen. Luomisessa annetun sapatin tavoin Kanaaninmaa oli puite, joka mahdollisti läheisen suhteen Luonastajaan ja riemuitsemisen hänen hyvydestään.

5. Moos. 12:1-14 Herra sanoi kansalle, että he astuisivat lepoon vasta, kun olisivat puhdistaneet maan epäjumalanpalveluksesta. Sen jälkeen Jumala näyttäisi heille, valituilleen, paikan, jossa hän asuisi heidän keskellään.

Lue 2. Moos. 20:8-11 ja 5. Moos. 5:12-15. Minkä kahden asian muistoksi sapatia vietetään ja miten nuo asiat liittyvät toisiinsa?

Jumala yhdisti sapattiin sekä luomisen että Egyptistä vapautumisen. Hän määräsi Israelia viettämään sapatia muistona luomisesta ja muistona Egyptistä vapautumisesta. Luominen ja lunastus on molemmat sisällytetty sapatikäskyyn. Aivan kuten emme itse luoneet itseämme, samoin emme kykene itse itseämme lunastamaan. Se on työ, jonka yksin Jumala voi tehdä, ja lepäämällä me tunnustamme riippuvuutemme hänestä paitsi olemassaolomme myös pelastuksemme suhteen. Sapatin viettäminen on voimallinen kannanotto siihen, että pelastumme yksin uskosta.

Miten sapatti kertoo pelastuksesta?

EPÄUSKON TÄHDEN

Lue Hepr. 3:12-19. Miksi Israel ei päässyt heille luvattuun lepoon?

On surullista, että Egyptistä vapautetut eivät päässeet heille luvattuun lepoon. Kun Israel saapui Kades-Barneaan luvattun maan rajalle, heiltä puuttui uskoa, jota he olisivat tarvineet. 4. Moos. 13. ja 14. luvuissa selitetään, miten vakoojat puhuivat israelilaisille pahaa maasta, jota olivat olleet vakooilemassa (4. Moos. 13:32). He vakuuttivat, että maa oli hyvä, mutta he varoittivat siitä, että maan asukkaat olivat vahvoja ja kaupungit lujasti varustettuja ja että he eivät kykenisi sitä valtaamaan.

Joosua ja Kaaleb olivat samaa mieltä maan hyvydestä, sen asukkaiden vahvuudesta ja kaupunkien lujasta varustuksesta, mutta he sanoivat, että Jumala oli heidän kanssaan ja antaisi maan heille (4. Moos. 14:7-9). Silti kansa, joka oli nähnyt Jumalan tuhoavan Egyptin vitsauksilla (2. Moos. 7-12), tekevän lopun sen armeijasta hukuttamalla sen Punaiseenmereen (2. Moos. 14), tarjoavan leipää taivaasta (2. Moos. 16) ja vettä kalliosta (2. Moos. 17) sekä osoittavan jatkuvan läsnäolonsa ja johdatuksensa pilvi- ja tulipatsaan muodossa (2. Moos. 40:36-38), ei kyennyt luottamaan Jumalaan luvattun maan rajalla. On traagista, että siitä sukupolvesta, joka sai nähdä Jumalan voiman niin mahtavalla tavalla, muodostui uskottomuuden symboli (Neh. 9:15-17; Ps. 106:24-26; 1. Kor. 10:5-10).

Jumala lupaa lapsilleen lahjoja, joita ei ihmisvoimin voitaisi saada. Tästä johtuen ne perustuvat armoon ja voidaan vastaanottaa vain uskon kautta. Hepr. 4:2 selittää, että lupaus, jonka israelilaiset saivat, ei kuitenkaan hyödyttänyt heitä, "koska he eivät sitä uskoneet eikä se näin sulautunut heihin".

Israelilaiset kulkivat luvattun maan rajalle kansana. Kun keskenään ristiriidassa olevat selonteot esitettiin, he samastuivat niihin, joilta puuttui uskoa. Usko ja sen puute ovat tärkeitä. Siksi Heprealaiskirjeessä kehoitetaan: "Rohkaiskaa toinen toistanne" (Hepr. 3:13), "kannustakaamme toisiamme rakkauteen ja hyviin tekoihin" (Hepr. 10:24) ja "[p]itäkää huoli siitä, ettei yksikään hukkaa Jumalan armoa" (Hepr. 12:15).

Millä tavoin voit rakentaa kanssamatkaajiesi uskoa? Miten voit varmistaa, ettet koskaan sano tai tee mitään, mikä voi heikentää jonkun toisen uskoa?

**TÄNÄ
PÄIVÄNÄ,
JOS TE
KUULETTE
HÄNEN
ÄÄNENSÄ**

Lue Hepr. 4:4-8. Mitä hänen lepoonsa astuminen ”tänä päivänä” tarkoittaa ja miten se liittyy sapatin viettämiseen?

Erämaasukupolven epäusko esti heitä pääsemästä Jumalan lupaamaan lepoon. Jumala kuitenkin kehotti edelleen kansaansa astumaan tähän lepoon ja olemaan paaduttamatta sydäntään. Paavalin mukaan Jumalan lupaus ”pysyy” (Hepr. 4:1, 6, VKR). Hän käyttää kreikan sanoja *kataleipō* ja *apoleipō*, jotka korostavat, että lupaus on yhä voimassa. Se, että kutsu tähän lepoon pääsemisestä toistettiin Daavidin aikana (Hepr. 4:6, 7: viittaus Psalmiin 95), tarkoitti, ettei lupausta ollut vielä täytetty ja että se oli yhä voimassa. Itse asiassa Paavalin mukaan todellinen sapatin levon kokemus on ollut tarjolla luomisesta lähtien (Hepr. 4:3, 4).

Jumala kutsuu meitä ”tänä päivänä” astumaan hänen lepoonsa. ”Tänä päivänä” on tärkeä käsite läpi koko Raamatun. Kun Mooses uudisti Israelin liiton Jumalan kanssa luvattun maan rajalla, hän korosti ”tämän päivän” tärkeyttä (5. Moos. 5:3, VKR; vrt. 5. Moos. 4:8; 5. Moos. 6:6; 5. Moos. 11:2 jne.) Se oli hetki muistella ja tunnustaa Jumalan uskollisuus (5. Moos. 11:2-7) ja päättää itse olla uskollinen Herralle (5. Moos. 5:1-3). Samalla tavoin Joosuakin kutsui oman aikansa kansaa valitsemaan ”tänä päivänä, ketä palvelette” (Joos. 24:15).

”Tänä päivänä” on meillekin päätöksen hetki, mahdollisuuden hetki, mutta myös vaaran hetki, kuten se on aina ollut Jumalan kansalle (ks. 2. Kor. 6:2). ”Tänä päivänä” esiintyy viisi kertaa Heprealaiskirjeen 3. ja 4. luvussa. Ilmaus korostaa Jumalan äänen kuuntelemisen tärkeyttä (Hepr. 3:7, 15; 4:7), sillä Jumalan sanojen sivuuttaminen johtaa tottelemattomuuteen ja sydämen paatumiseen. Se voi jopa viivyttää pääsyämme taivaalliseen Kanaaninmaahan, aivan kuten se esti erämaasukupolven pääsyn maalliseen Kanaaninmaahan.

Mutta Jeesus on voittanut meidän vihollisemme (Hepr. 2:14-16) ja aloittanut uuden liiton (Hepr. 8-10). Sen tähden saamme astua ”rohkeasti armon valtaistuimen eteen” (Hepr. 4:14-16). Vetoomus ”tänä päivänä” kutsuu meitä tunnustamaan, että Jumala on ollut uskollinen meitä kohtaan ja tarjonnut meille täyden syyn hyväksyä hänen kutsunsa välittömästi ilman viivyttelyä.

HÄNEN LEPOONSA PÄÄSEMINE

Lue Hepr. 3:11 ja 4:1, 3, 5, 10. Miten Jumala luonnehti lepoa, johon hän meitä kutsuu?

Sapattikäsky kohdassa 2. Moos 20:8-11 ja sen toinen esittäminen kohdassa 5. Moos. 5:12-15 kutsuvat meitä muistamaan, mitä Jumala on tehnyt hyväksemme. Jumalan kivitau-luihin kirjoittama käsky viittaa hänen luomistyönsä päättämiseen (2. Moos. 31:18; 34:28). 5. Mooseksen kirjassa Israelia käsketään pitämään sapatti muistoksi siitä, että Jumala vapautti heidät Egyptin orjuudesta. Egyptistä vapautuminen viittasi tulevaisuudessa tapahtuvaan lopulliseen synnistä vapautumiseen, jonka Kristus veisi päätökseen ristillä sanoessaan: "Se on täytetty." (Joh. 19:30.) Sapatti on siis kaksinkertaisesti siunattu ja erityisen merkityksellinen kristityille.

Lue Hepr. 4:9-11, 16. Mitä meitä kutsutaan tekemään?

Sapatin levolla juhlistetaan Jumalan luomistyön päättämistä (1. Moos. 2:1-3; 2. Moos. 20:8-11) tai lunastusta (5. Moos. 5:12-15). Samalla tavalla Jeesuksen valtaistuimelle nousu taivaallisessa temppelissä juhlistaa sitä, että hän vei päätökseen täydellisen uhrin uhraamisen meidän pelastukseksemme (Hepr. 10:12-14).

Jumala lepää aina vasta sitten, kun on varmistanut meidän hyvinvointimme. Luomisessa hän lepäsi vasta, kun oli saanut maailman valmiiksi. Myöhemmin hän lepäsi temppelissä vasta, kun Abrahamille luvatus maan valloitus oli Daa-vidin saamien voittojen kautta viety päätökseen, ja israelilaiset asuivat turvallisesti (1. Kun. 5:1-5; vrt. 2. Moos. 15:18-21; 5. Moos. 11:24; 2. Sam. 8:1-14). Jumala antoi rakentaa itselleen asuinpaikan vasta, kun Israelilla ja kuninkaalla oli asuinpaikat.

Miten voimme päästä hänen lepoonsa jo nyt ja uskossa levätä pelastusvarmuudessa, joka meillä on Kristuksessa?

ESIMAKUA UUDESTA LUOMISESTA

Vertaa 2. Moos. 20:8-11; 5. Moos. 5:12-15 ja Hepr. 4:8-11. Mitä eroja löydät sapatin levon merkitystä koskien?

Mooseksen kirjojen tekstit kääntävät katseemme menneisyyteen. Ne kehottavat meitä lepäämään sapatina juhliaksemme Jumalan luomisen ja lunastuksen päätökseen viemistä. Hepr. 4:9-11 taas suuntaa katseemme tulevaisuuteen. Jumala on valmistanut sapatin levon, joka odottaa meitä tulevaisuudessa. Tämä antaa uuden näkökulman sapatin viettämiseen. Sapatin lepo muistuttaa paitsi Jumalan voitoista menneisyydessä myös hänen lupauksistaan koskien tulevaisuutta.

Sapatin tulevaisuutta koskeva ulottuvuus on aina ollut olemassa, mutta se on usein sivuutettu. Syntiinlankeemuksen jälkeen se alkoi tarkoittaa lupausta siitä, että Jumala eräänä päivänä palauttaisi luomakunnan sen alkuperäiseen kuniaan Messiaan kautta. Jumala käski meidän juhliä hänen lunastustekojaan viettämällä sapatia, koska sapatti viittasi lunastuksen huipentumiseen kaiken uudeksi luomisessa. Sapatin viettäminen on taivaan odotusta tässä epätäydellisessä maailmassa.

Tämä on aina ollut selvää juutalaisessa traditiossa. ”Seitsemäs päivä on merkki ylösnousemuksesta, tulevan ajan levosta.” - *Life of Adam and Eve*, (aikavälillä 100 eKr. - 200 jKr. kirjoitettu teos, julkaistu James Charlesworthin toimittamassa teoksessa *The Old Testament Pseudepigrapha* [New Haven, Lontoo: Yale University Press, 1985] osa 2, s. 18). Tuleva aika on ”päivä, joka on ikuisuuden kestävää täyttä sapatin lepoa”. - Jacob Neusner, *The Mishnah* (New Haven: Yale University Press, 1988), s. 873. Teoksessa *Othiot of Rabbi Akiba* kerrotaan: ”Israel sanoi Pyhän edessä, siunattu olkoon hän: ’Maailman Hallitsija, jos pidämme käskyt, minkä palkinnon siitä saamme?’ Hän sanoi heille: ’Tulevan maailman.’ He sanoivat hänelle: ’Näytä meille, minkä kaltainen se on.’ Hän näytti heille sapatin.” - Theodore Friedman, ”The Sabbath Anticipation of Redemption”, *Judaism: A Quarterly Journal*, osa 16, s. 443, 444.

Sapatti on juhlimista, iloa ja kiitosta varten. Viettämällä sitä osoitamme uskovamme Jumalan lupauksiin ja hyväksymme hänen armonsä lahjan. Sapatin viettäminen on elävää uskoa, ehkä täydellisin ilmaus siitä vakaumuksesta, että meidät pelastetaan yksin armosta, kun uskomme häneen.

KERTAUS

Lisäaineistoa: On hyvin merkityksellistä, että Paavali käytti Heparalaiskirjeessä nimenomaan sapatin lepoa, ei sunnuntain, symbolina pelastuksesta, joka saadaan Jumalan meille tarjoaman armon kautta. Sapatin levon mainitseminen tällä tavalla viittaa siihen, että uskovat vaalivat ja noudattivat sapatia. Toiselta vuosisadalta jälkeen Kristuksen eteenpäin löydämme kuitenkin todisteita ratkaisevasta muutoksesta seurakunnassa. Sapatin noudattamista ei enää pidetty pelastuksen merkinä, vaan siitä tuli sen sijaan merkki kuuliaisuudesta juutalaisuutta ja vanhaa liittoa kohtaan - merkki, jota tuli välttää. Sapatin viettämistä alettiin pitää juutalaistamisen merkinä. Esimerkiksi Ignatios Antiokialainen (n. 110 jKr.) sanoi: "Ne, jotka elivät vanhan järjestyksen mukaan, ovat löytäneet uuden toivon. He eivät enää noudata sapatia, vaan Herran päivää - päivää, jona meidät herätettiin kuolleista yhdessä Kristuksen kanssa." - Jacques B. Doukhan, *Israel and the Church: Two Voices for the Same God* (Peabody, MA: Hendrickson Publishers, 2002), s. 42. Samalla tavoin Markion määräsi seuraajansa paastoamaan sapatina merkiksi siitä, että nämä hylkäsivät juutalaisuuden ja heidän Jumalansa, eikä Victorinuskaan halunnut esiintyä sellaisena, joka "noudatti juutalaisten sapatia" (ks. *Israel and the Church*, s. 41-45). Ymmärrys sapatin noudattamisesta armosta pelastumisen symbolina katosi, ja tämä johti sapatin viettämisen loppumiseen kristillisessä seurakunnassa.

"Sapatti on siis merkinä Kristuksen voimasta tehdä meidät pyhiksi. Ja se on annettu kaikille, jotka Kristus tekee pyhiksi. Merkinä hänen pyhittävästä voimastaan sapatti on annettu kaikille, jotka Kristuksen kautta liittyvät Jumalan Israeliin. - -

Sapatti viittaa luomistyöhön todistuksena hänen suuresta voimastaan myös lunastustyössä. Samalla kun se muistuttaa Eedenin kadotetusta rauhasta, se kertoo Vapahtajan palauttamasta rauhasta. Ja kaikki, mitä luonnossa on, toistaa hänen kutsuaan: 'Tulkaa minun tyköni, kaikki työtätekeväiset ja raskautetut, niin minä annan teille levon' (Matt. 11:28)." (4AO 244.)

Keskustelunaiheita:

1. Miten sapatin noudattaminen ja uskosta vanhurskauttaminen liittyvät toisiinsa?
2. Mikä ero on todellisella sapatin viettämisellä ja lakihenki- sellä sapatin noudattamisella?